

Ἡ Ἰμβρος τοῦ χθές τοῦ σήμερα καί τοῦ αὔριο

**Τοῦ Μητροπολίτου Μιλήτου Ἀποστόλου
Ἡγουμένου τῆς Ἱερᾶς Πατριαρχικῆς καί Σταυροπηγιακῆς Μονῆς
Ἁγίας Ἀναστασίας Φαρμακολυτρίας**

Εἶναι δύσκολο ἐνώπιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Πατριάρχου, ὁ ὁποῖος ἰδιαίτερα ἀγαπᾷ τὴν γενέτειρά Του τὴν Ἰμβρο, νὰ ὁμιλεῖ κάποιος ἀκριβῶς γι' αὐτό τό πολυπαθὸ νησί, γιὰ τὴν πλούσια ἱστορία του, γιὰ τοὺς ἀνθρώπους του, τὰ ἦθη καί τὰ ἔθιμά του, τίς παραδόσεις του καί τίς φυσικὲς ὁμορφιές του. Ὅμως ἡ Ἰμβρος, ἂν καί πληγωμένη, εἶναι φιλόξενη καί πάντοτε ἀνοιχτὴ σέ ὅλους μας καί ἐσεῖς οἱ Ἰμβριοί, πού εἶστε τὰ παιδιά της, ἔχετε μάθει νὰ μοιράζεστε τὴ ζωὴ μέ τοὺς συνανθρώπους σας, δίχως νὰ ἀποκλείετε κανένα ἀπὸ τὴν ἀναστροφή καί καί τὴν κοινωνία σας.

Ἡ Ἰμβρος εἶναι ἓνας εὐλογημένος τόπος. Καμμιά λατρεία τῆς δύναμης δέν συναντᾷς ἐκεῖ, ὅπως σέ ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου. Καί στίς ψυχικὲς καταστάσεις τῶν Ἰμβρίων δέν ἐπιζητεῖται ἡ ἔνταση ἀλλὰ ἡ καθαρότητα.

Ἐχοντας, λοιπόν, τὴν συναίσθηση ὅτι εἶμαι φίλος καί οἰκεῖος μέ τὴν Ἰμβρο καί τοὺς Ἰμβρίους, μετὰ πολλῆς χαρᾶς καί, κυρίως, ἐπικαλούμενος τίς εὐχές τοῦ Πατριάρχου μας, ἀποδέχθηκα τὴν τιμητικὴ πρόσκληση νὰ καταθέσω μερικὲς σκέψεις γιὰ τό παρελθόν, τό παρόν καί τό μέλλον της.

Παναγιώτατε πάτερ καί Δέσποτα,

Σεβασμιώτατοι καί Θεοφιλέστατοι ἅγιοι Ἀρχιερεῖς,

Ἐντιμολογιώτατε Ἄρχοντα τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καί Πρόεδρε τῆς Ἰμβριακῆς Ἐνώσεως Μακεδονίας Θράκης,

Ἀγαπητοὶ φίλοι καί φίλες,

«Ἡ Ἴμβρος..., νῆσός ἐστιν Αἰολική, οὐ πολὺ τῆς Λήμνου ἀπέχουσα, ἀντιπέραν Τενέδου», γράφει ὁ Εὐστάθιος Θεσσαλονίκης (12ος μ. Χ. αἰώνας)¹, ἐνῶ ὁ Ὅμηρος τὴν ἀποκαλεῖ «Ἴμβρον παιπαλόεσσαν»². Ἱστορικά τὸ νησί κατέλαβαν καὶ ἀποίκισαν οἱ Ἀθηναῖοι τὸ 494 π.Χ. Ἀργότερα, ὅταν ὁ Μωάμεθ ὁ Β΄ κατέλαβε τὴν Κωνσταντινούπολη τὸ 1453, μὲ παρέμβαση τοῦ Μιχαήλ Κριτόβουλου ἡ Ἴμβρος θά μείνει ἀνενόχλητη ἀπὸ τὸν τουρκικὸ στρατό, γεγονός πού διαφύλαξε τὴ δημογραφικὴ σύνθεση καὶ τὴν ἐσωτερικὴ εἰρήνη στό νησί. Ἀκολούθησε μία ὀλιγόχρονη κατάληψη ἀπὸ τοὺς Ἑνετοὺς τὶς δεκαετίες τοῦ 1460-70, ἀλλὰ πολὺ σύντομα πέρασε στὴν ὀθωμανικὴ κυριαρχία, ὅπου παρέμεινε μέχρι τὸ 1912, ὅποτε τὸ νησί ἐλευθερώθηκε ἀπὸ τὸν ἐλληνικὸ στόλο, γιὰ νὰ τεθεῖ, ὅμως, μαζί μὲ τὴν Τένεδο, καὶ πάλι ὑπὸ τουρκικὴ κυριαρχία μὲ τὴ συνθήκη τῆς Λωζάνης τὸ 1923.

Αὐτὸν τὸν πανέμορφο καὶ ἱστορικὸ τόπο ἤρθαν οἱ ἄνθρωποι, ἐδῶ καὶ χιλιάδες χρόνια, καὶ τὸν κατοίκησαν κι ἄφησαν ἀπάνω του τὴ σφραγίδα τους. Κι ἦταν Ἕλληνες οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, Ρωμιοὶ πατριῶτες. Ἦταν ἡ ἐλληνικὴ ψυχὴ καὶ τὰ ἐλληνικὰ χέρια πού πάλεψαν μὲ τὴ γῆ καὶ τὴ θάλασσα καὶ ἠμέρεψαν τὸν τόπο μὲ τὴν καλαισθησία καὶ τὴν εὐρηματικότητά τους, ἀφήνοντας παντοῦ τὸ ἀποτύπωμά τους. Κι ἔχτισαν τοὺς οἰκισμοὺς, τὰ κάστρα, τὰ χωριά τους μὲ τὶς ἐκκλησίες καὶ τὰ σπίτια τους, τὰ ξωκκλήσια τους, τὰ ὑποστατικά τους, τὶς στάνες τους. Καὶ πῆρε ὁ τόπος ζωὴ. Καὶ γιὰ ὅσο καιρὸ ὁ Θεὸς χάριζε στὴν Ἴμβρο τὴν εἰρήνη, ὅλα ἦταν ὁμορφα. Τὰ ἐλληνικὰ χωριά Ἅγιοι Θεόδωροι, Σχοινούδι, Παναγιά, Ἀγρίδια, Εὐλάμπιο, Γλυκὺ καὶ Κάστρο, μὲ κατοίκους γεωργούς, βοσκούς καὶ ψαράδες, ἔσφυζαν

¹ Εὐσταθίου Θεσσαλονίκης, «Παρεκβολαὶ εἰς τὴν Ὀμήρου Ἰλιάδα», 4, 454.

² Ὀμήρου, «Ἰλιάς», Ν, 33.

από ζωή μέσα στην αυτάρκειά τους, με οικογένειες οργανωμένες έτσι, ώστε να καλύπτονται οι ανάγκες μιᾶς αυτοσυντηρούμενης οικιακῆς οικονομίας.

Πόσο παραστατικά περιγράφει ὁ Πατριάρχης μας τὴν Ἰμβρο, ὅπως ὁ ἴδιος τὴν ἔζησε καὶ ὅπως αὐτὴ ἔχει ἀποτυπωθεῖ στὴν καρδιά Του ἀπὸ τίς παιδικές Του ἀναμνήσεις! «Ἡ Ἰμβρος ὄχι μόνον μᾶς ἐγέννησε καὶ μᾶς ἔθρεψε, ἀλλὰ καὶ μᾶς ἐχάρισε μοναδικὰ βιώματα παιδιόθεν. Λουσμένη εἰς τὰ ἀφρογάλανα καθαρὰ νερά τοῦ Αἰγαίου, μὲ εὐκρατον κλίμα, μὲ πλατὺ ὀρίζοντα, μὲ παρθένον (τότε) φυσικὸν περιβάλλον, μὲ μικρὰ ὄμορφα χωριά, μὲ εἰδυλλιακά τοπία, μὲ χλοερούς λειμῶνες, μὲ ὠραῖα ἀκρογιάλια, μὲ γραφικὰ ἐξωκκλήσια παντοῦ, μὲ κοπάδια αἰγοπροβάτων βόσκοντα εἰρηνικὰ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, μὲ ἓνα λαὸν φιλήσυχον, ἄμαχον, θεοφοβούμενον, λιτοδίαιτον, ὀλιγαρκῆ, φιλακόλουθον, φιλομαθῆ, φιλάδελφον, ἐκαλλιέργησε τὸν ψυχισμόν μας καὶ μᾶς ἐχάρισε πολλὰς εὐαισθησίας ἀπλουμένας ἀπὸ τὸν Θεόν, τὴν Ἐκκλησίαν Του, τὸν λειτουργικὸν της βίον καὶ τὰ παραδόσεις μας, μέχρι τὸν ἄνθρωπον, τὰ ζῶα, τὸ περιβάλλον, τὴν θάλασσαν καὶ τὴν φύσιν ὅλην»³.

Ἔτσι ἐβίωσαν οἱ Ἰμβριοι, ὅσπου ἦλθαν τὰ πέτρινα χρόνια τῶν διωγμῶν καὶ ἡ ζωὴ τῶν Ἑλλήνων στά χωριά ἔγινε ἀφόρητη. Καὶ ἀναγκάστηκαν νὰ πάρουν τὸ δρόμο τῆς φυγῆς, ἀφήνοντας πίσω τὸν τόπο πού ἀγάπησαν καὶ ἀγαποῦν. Κι ἄδειασαν τὰ καλντερίμια κι οἱ πλατεῖες, ὅπου εἶχαν παίξει καὶ τρέξει τὰ Ρωμιόπουλα. Κι ἔμειναν τὰ σπίτια τους νὰ γίνονται βορὰ τοῦ ἀνελέητου χρόνου, νὰ γκρεμίζονται ἀργά-ἀργά καὶ νὰ τὰ καταπίνει ἡ γῆ, λές καὶ θέλει νὰ κρύψει μέσα της τίς σιωπηλές κραυγές καὶ τὸν πόνο νεκρῶν καὶ ζωντανῶν. Κι ἔμειναν οἱ ἐκκλησιές ἀλειτούργητες, τὰ κοιμητήρια μὲ σβησμένα τὰ καντήλια τῶν προσφιλῶν νεκρῶν, κι οἱ εἰκόνες μὲ τὰ βγαλμένα μάτια νὰ κοιτάζουν λές ἀπὸ πῶς βαθιά, ἀπὸ ἐκεῖ πού εἶναι ἡ

³ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου, Ὁμιλία στὴν Ἰμβρο, 23 Αὐγούστου 2011.

πηγή τοῦ μέσα φωτός, αὐτοῦ πού κάνει τόν ἄνθρωπο φωτεινό καί ἐξαγιαρίζει τή ζωή του. Κι ρήμαξαν τά «ντάμια» καί μαζί τους ὅλη ἐκείνη ἡ ζωή πού ἔκρυβαν στά σπλάγχνα τους.

Σήμερα οἱ Ἴμβριοι μποροῦν νά ποῦν τό ψαλμικό: «Κύριε, ἐδοκίμασας μέ καί ἔγνωσ με»⁴. Γιατί ὄντως δοκιμάσθηκαν «ὡς χρυσός ἐν χωνευτηρίῳ»⁵. Μπορεῖ ὅμως, νά ἔχασαν τό μεγαλύτερο μέρος τῆς γῆς τους, ἐξ αἰτίας τοῦ ἐθνικισμοῦ τῶν ἀλλοτρίων, μπορεῖ νά ὑποχρεώθηκαν σέ ἀναγκαστική ἐξορία, δέν ἔχασαν ὅμως τήν ψυχή τους, δέν ἀπώλεσαν τό ἑλληνορθόδοξο ἦθος τους, πράγμα πού δίνει πολλές ἐλπίδες γιά τό μέλλον.

Ἐξαιρετικά ἀξιόλογες ἐπί τοῦ παρόντος εἶναι οἱ ἐξελίξεις σχετικά μέ τήν ἐπαναλειτουργία ἐλληνικῶν σχολείων στήν Ἴμβρο. Οἱ προσπάθειες ἄν καί ἦταν δύσκολες, τό 2013 ἄρχισαν νά φέρνουν τά πρῶτα ἀποτελέσματα. Μετά ἀπό 49 χρόνια χτύπησε τό κουδούνι στό δημοτικό σχολεῖο τῶν Ἁγίων Θεοδώρων. Τό 2014 ἰδρύθηκε ὁ ἐκπαιδευτικός καί πολιτιστικός σύνδεσμος Ἴμβρου στήν Πόλη μέ κύριο μέλημα τήν ἀνάπτυξη καί λειτουργία τῶν ἐλληνικῶν μειονοτικῶν σχολείων τῆς Ἴμβρου. Ὁ στόχος ἦταν νά ἀνοίξει Γυμνάσιο καί Λύκειο στό νησί, γεγονός πού τελικῶς ἐπετεύχθη. Στίς 31 Αὐγούστου τοῦ 2015 ἔγινε πιά ἡ ἐπίσημη παραλαβή τῶν σχετικῶν ἀδειῶν καί τό σχολικό ἔτος 2015 -2016 βρίσκει πλέον τήν Ἴμβρο γιά πρώτη φορά στήν ἱστορία της μέ πλήρη πρωτοβάθμια καί δευτεροβάθμια ἐλληνική ἐκπαίδευση. Χάρη στίς ἄοκνες κι ἐντατικές προσπάθειες τῶν ὁμογενειακῶν φορέων καί τῶν Ἴμβριακῶν σωματείων, τήν εὐαισθητοποίηση πολιτικῶν παραγόντων σέ Ἑλλάδα καί Τουρκία, κυρίως καί πρωτίστως τίς προσπάθειες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, οἱ ἄδειες δόθηκαν καί τά σχολεῖα ἀνοίξαν. Γιά ἄλλη μία φορά, μάλιστα, φάνηκε

⁴ Ψαλμ. 138, 1.

⁵ Σοφ. Σολ. 3, 6.

περίτρανα ότι η Έκκλησία στήριξε την προσπάθεια αυτή, αφού μεγάλο μέρος των εξόδων για να χτιστούν αυτά τα σχολεία και για να λειτουργήσουν ξανά, έδωσε η Ίερά Μονή Βατοπαιδίου με γενναία ποσά, αλλά αυτή ανέλαβε και ως μόνιμος χορηγός τη σίτιση των μαθητών των σχολείων.

Σημαντική επίσης, σε κάθε προσπάθεια αναγεννήσεως του νησιού και της Ίμβριακής ιδέας είναι, η συμβολή των φανερών και άφαντων φίλων της Ίμβρου, οι οποίοι συμπάσχουν και συγχαίρουν με τους Ίμβριους, παρέχοντας κάθε δυνατή βοήθεια, ώστε να συνεχίσει να συντελείται τό θαύμα της αναστάσεως στο νησί. Βασικός συντελεστής αυτής της προσπάθειας είναι και ο ποιμενάρχης του νησιού, Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ίμβρου και Τενέδου κ. Κύριλλος, ο οποίος εργάζεται άοκνως για την πρόοδο των δύο νησιών. Τελευταίως, μάλιστα, κατάφερε να επανακτήσει τίτλους ιδιοκτησίας, όπως αυτόν του ιστορικού Κουτλουμουσιανού Μετοχίου, και με την εύλογία του Πατριάρχου μας, και την εύγενική χορηγία κληρικών και λαϊκών, μερίμνησε για την ανακαίνιση ιστορικών έξωκκλησίων, τα όποια ήταν ταυτισμένα με την παράδοση και την εκκλησιαστικότητα του τόπου.

Σήμερα, από κάθε πλευρά φαίνεται πώς η Ρωμαίικη Ίμβρος αναγεννάται. Θά ήταν, εύχης έργον αν μπορούσαν όλοι οι φορείς να συνεργαστούν ώστε να δημιουργηθούν εργασιακές προϋποθέσεις για τους νέους μας. Τό ό,τι άνοιξαν τά σχολεία είναι τό πρώτο βήμα. Αν τώρα με κάθε τρόπο δημιουργηθούν οι συνθήκες ώστε κάθε Ρωμιός πού επιστρέφει στό νησί να μπορεί να ξεκινήσει τη δική του δουλειά, τότε αναμφίβολα θά μπορούμε να μιλούμε για νέα εποχή και καινούργια σελίδα στην ιστορία της Ίμβρου. Ασφαλώς και δέν χάνουμε τίς ελπίδες μας διότι όλα αυτά τά όποια

έζησαμε τόν τελευταῖο καιρό δέν έρμηνεύονται μέ τήν λογική. Εἶναι ἕνα θαῦμα. Μιά εὐλογία Θεοῦ.

Παναγιώτατε,

Ἐκλεκτοί παρόντες,

Τό μέλλον τῆς Ἰμβρου εἶναι τά παιδιά καί οἱ νέοι. Από αὐτούς περιμένουμε πολλά ἐμεῖς οἰπαλαιότεροι Ρωμοί. Ἡ ἐπένδυση γιά τό μέλλον τοῦ νησιοῦ γίνεται στά Ἰμβριωτόπουλα ὅπου γῆς, πρὸς τά ὁποῖα θέλω νά ἀπευθυνθῶ κλείνοντας τίς ταπεινές τούτες σκέψεις, χρησιμοποιώντας, μάλιστα, λόγους τοῦ Πατριάρχου μας: «Μή παρακαλῶ σας, μή λησμονᾶτε τό νησί μας, τήν Ἰμβρο, τήν πατρίδα μας, πού ἀξίζει κάθε θυσία ἀπό μέρους ἐσᾶς, τῶν παιδιῶν της»⁶.

Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ.

⁶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου, Ὁμιλία στήν Ἰμβρο, 23 Αὐγούστου 2011.